

แผนพัฒนาเกษตรกรรมตำบลด้านหัตถะโก
อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๓

รวบรวมโดย

คณะผู้ปฏิบัติงานเครือข่ายสภาเกษตรกรระดับตำบล
และสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดราชบุรี

สารบัญ

หน้า

- ส่วนที่ ๑** บริบทพื้นที่
ข้อมูลทั่วไป
- ๑) ที่ตั้งอาณาเขต
 - ๒) ข้อมูลทางชีวภาพ
 - ๓) ข้อมูลทางเศรษฐกิจ
 - ๔) ข้อมูลด้านสังคม
- ส่วนที่ ๒** การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล
ข้อมูลจากการสำรวจ
- ๑) ด้านแหล่งน้ำ
 - ๒) ด้านที่ดิน
 - ๓) ด้านผู้มีปัญหาสวัสดิการ สิทธิเกษตรกร และการไม่ได้รับความเป็นธรรม
 - ๔) ด้านหนี้สิน
- ส่วนที่ ๓** แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม
- ส่วนที่ ๔** แผนพัฒนาเกษตรกรรมรายสินค้าเกษตร
- การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร
 - แผนการผลิตรายกลุ่ม
 - แผนการผลิตรายบุคคล
 - แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม
- ภาคผนวก**
- ภาพกิจกรรมการจัดทำเวทีประชาคมการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบลคลองข่อย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
 - ภาพกิจกรรมการจัดตั้งกลุ่มผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรตำบลคลองข่อย

ส่วนที่ ๑:
บริบทพื้นที่

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลด่านทับตะโก อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

เดิมเป็นชุมชนรอบนอกคล้าย ด่าน สำหรับเป็นกองลาดตระเวนฟังข่าวข้าศึกโดยเฉพาะในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ไทยรบกับพม่า พม่าได้เดินทัพเข้ามาทางบ้องตี้ เดินทางตามลำน้ำแควน้อยลงมาทางลำภาชีผ่านถึงสถานที่ที่เรียกชื่อปัจจุบันว่า "ด่านทับตะโก" พม่าได้ตั้งค่ายในดงต้นกล้วยริมลำภาชีใช้ใบตองมุงหลังคาเป็นทับ หรือกระท่อม สำหรับที่คำว่า ตะโก นั้นก็มาแยกออกเป็นสามนัย บ้างก็ว่าเป็นคำเรียกชื่อเสียว่า "ตะโก้" หรือเป็นชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งที่เรียกว่า "ตะโก" หรือเป็นชื่อคนที่ทำหน้าที่กองลาดตระเวนหาข่าวข้าศึกชาวบ้านจึงเรียกว่า บ้านด่านทับตะโก จนถึงปัจจุบัน

เป็นตำบลหนึ่งในจำนวน ๖ ตำบลของอำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภोजอมบึง ระยะทางห่างจากอำเภोजอมบึง ๑๘ กิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำลำภาชีไหลผ่าน ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทรายเกษตรกรประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา และสวนผัก

๑.ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลด่านทับตะโกตั้งอยู่ทางทิศตกของอำเภोजอมบึง มีถนนลาดยางตลอดเส้นทางระหว่างอำเภोजอมบึงถึงตำบล

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลแก้มอ้น อำเภोजอมบึง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลเบิกไพร อำเภोजอมบึง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลแก้มอ้น อำเภोजอมบึง และอำเภอสวนผึ้ง

การแบ่งเขตการปกครอง

ตำบลด่านทับตะโก มีหมู่บ้านจำนวน ๒๐ หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ ๑ บ้านด่านทับตะโก

หมู่ที่ ๒ บ้านด่านทับตะโกใน

หมู่ที่ ๓ บ้านทุ่งกระถิน

หมู่ที่ ๔ บ้านห้วยท่าช้าง

หมู่ที่ ๕ บ้านหนองสีนวล

หมู่ที่ ๖ บ้านหุบพริก

หมู่ที่ ๗ บ้านทุ่งเหียง

หมู่ที่ ๘ บ้านโกรกสิงขร

หมู่ที่ ๙ บ้านเก่ากะเหรี่ยง

หมู่ที่ ๑๐ บ้านท่าครุเทียน

หมู่ที่ ๑๑ บ้านเกาะมะขาง

หมู่ที่ ๑๒ บ้านลำทรายใหญ่

หมู่ที่ ๑๓ บ้านท่าอีปะ

หมู่ที่ ๑๔ บ้านสวนไกลบ้าน

หมู่ที่ ๑๕ บ้านท่ามะเตี้อ

หมู่ที่ ๑๖ บ้านหนองคัน

- หมู่ที่ ๑๗ บ้านโปรงแก
- หมู่ที่ ๑๘ บ้านหุบกระท้อน
- หมู่ที่ ๑๙ บ้านหนองครก
- หมู่ที่ ๒๐ บ้านเตาสีลูก

ประชากร

จำนวนบ้าน ๒,๗๗๖ หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งสิ้น ๑๐,๕๕๘ คน แยกเป็น ชายจำนวน ๕,๒๔๔ คน และผู้หญิงจำนวน ๕,๓๑๔ คน

ศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธร้อยละ ๙๙.๙๗ ของจำนวนประชากรทั้งหมด มีจำนวนวัด ๔ แห่ง คือ วัดทุ่งกระถิน ตั้งอยู่หมู่ที่ ๓ วัดหนองสีนวล ตั้งอยู่หมู่ที่ ๕ วัดพรหมธรรมนิมิต ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๖ และ วัดโกรกสิงขร ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘ สำนักสงฆ์ จำนวน ๔ แห่ง ได้แก่ สำนักสงฆ์เขาน้อยบุญทวี ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๑ สำนักสงฆ์ท่าอี่ปะ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๓ สำนักสงฆ์หุบพริก ตั้งอยู่หมู่ที่ ๖ และสำนักสงฆ์บ้านห้วยท่าช้าง ตั้งอยู่หมู่ที่ ๔ ผู้นำถือศาสนาอื่น ร้อยละ ๐.๓๓ ของจำนวนประชากรทั้งหมด

ลักษณะทางภูมิประเทศ

ลักษณะโดยทั่วไปของตำบลด่านทับตะโก ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอจอมบึง มีพื้นที่ประมาณ ๑๗๒.๕๑ ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม โดยมีความลาดเทจากทิศใต้ไปทางทิศเหนือ

เส้นทางคมนาคม

- ๑.ถนนลาดยางจากอำเภอจอมบึงผ่านหมู่ที่ ๔,๑,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๙,๒๐,๕,๑๓, ๓,๖,๗,๘
- ๒.ถนนคอนกรีต หมู่ที่ ๑,๒,๙,๑๒,๑๓,๑๔

สาธารณูปโภค

- ๑.ประปาหมู่บ้าน จำนวน ๑๓ หมู่บ้าน
- ๒.โทรศัพท์สาธารณะร้อยละ ๘๐ หมู่บ้าน
- ๓.ไฟฟ้ามีใช้ทุกหมู่บ้านร้อยละ ๙๘ ของครัวเรือนทั้งหมด

สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ

๑. โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน ๗ โรง ตั้งอยู่ที่หมู่ ๑,๓,๔,๕,๖,๗,๘
๒. โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน ๑ โรง ตั้งอยู่ที่หมู่ ๒
๓. วัดมีจำนวน ๗ วัด
 - วัดด่านทับตะโกนอก ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑
 - วัดทุ่งกระถิน ตั้งอยู่หมู่ที่ ๓

- วัดหนองสีนวล ตั้งอยู่หมู่ที่ ๕
 - วัดหุบพริกตั้งอยู่หมู่ที่ ๖
 - วัดโกรกสิงขร ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘
๔. สำนักสงฆ์มี ๓ แห่ง
- สำนักสงฆ์บางซื่อพรหมนิมิตร ตั้งอยู่หมู่ที่ ๒
 - สำนักสงฆ์เขาน้อย ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๑
 - สำนักสงฆ์ท่าอึปะ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๓
๕. สถานีอนามัยมี ๔ แห่ง
- สถานีอนามัยด่านทับตะโกนอก ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑
 - สถานีอนามัยหนองสีนวล ตั้งอยู่หมู่ที่ ๕
 - สถานีอนามัยหุบพริก ตั้งอยู่หมู่ที่ ๖
 - สถานีอนามัยโกรกสิงขร ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘
๖. สถานีตำรวจภูธรประจำตำบล ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๔
- บัอมยามตำรวจ ๑ แห่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑

องค์กรในชุมชน

๑. เทศบาล
๒. อบต.
๓. อสม.
๔. ชมรมผู้สูงอายุ

กองทุน

๑. กองทุนหมู่บ้านละ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๒. กองทุนโครงการเกษตรอินทรีย์ ๑๐,๐๐๐ บาท
๓. กองทุนโครงการพืชสมุนไพร ๓๐,๐๐๐ บาท
๔. กลุ่มออมทรัพย์ ๒ กลุ่ม

๒. ข้อมูลทางชีวภาพ

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มสภาพดินเป็นดินปนทรายค่อนข้างอุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับการเกษตร ที่ดินส่วนใหญ่เป็นที่ราชพัสดุและเขตปฏิรูปที่ดิน มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ๓ แห่ง คือ ลำทรายน้อย ลำทรายใหญ่ ลำภาชี และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ฝายบ้านทุ่งกระถิน อ่างเก็บน้ำ และสระน้ำ เป็นต้น

ตำบลด่านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสลับภูเขามีสภาพน้ำลำภาชีไหลผ่านตอนกลางของตำบลซึ่งเป็นที่ราบลุ่มทางด้านตะวันออกค่อนไปทางเหนือมีลำห้วยท่าช้างไหลผ่าน ส่วนบริเวณโดยทั่วไปจะเป็นที่ราบสลับเนินแต่ไม่สูงนักบริเวณตอนใต้และด้านทิศตะวันตกเป็นภูเขา ดินทั่วไปเป็นดินร่วนปนทราย และดินดำซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์เนื่องจากเป็นพื้นที่ป่าเก่า เหมาะสำหรับการเกษตร

ปริมาณน้ำฝน(เก็บข้อมูลถึงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๔)

- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ปี ๒๕๕๓ ปริมาณ ๑๐๗.๓๘ มิลลิเมตร
- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ปี ๒๕๕๔ ปริมาณ ๕๑.๔๒ มิลลิเมตร

แหล่งน้ำ

๑.แหล่งน้ำธรรมชาติ

- แม่น้ำลำภาชี ๑ สายไหลผ่าน หมู่ที่ ๓, ๘, ๙, ๑๐, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๒๐
- ลำห้วยท่าช้าง ๑ สาย ไหลผ่าน หมู่ที่ ๔, ๑๑
- ลำห้วยอ้ายหลิว ๑ สาย ไหลผ่าน หมู่ที่ ๗, ๑๖, ๒, ๙

๒.แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- ฝาย ๑๑ แห่ง
- บ่อน้ำตื้น ๑,๕๐๐ แห่ง
- สระน้ำ ๖๒ แห่ง
- อ่างเก็บน้ำ ๓ แห่ง
- คลองซอยขนาดเล็กตัดผ่าน หมู่ที่ ๓, ๔, ๑๑, ๑๒

สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบมรสุม มี ๓ ฤดู คือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึงเดือนตุลาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนมกราคม

ด้านภัยธรรมชาติ

๑. พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก ได้แก่ หมู่ ๑,๓,๙,๑๐,๑๒,๑๔,๑๕,๒๐

๒. พื้นที่เกิดภัยแล้ง ได้แก่ หมู่ ๕,๖,๗,๘,๑๑,๑๓,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙

๓.ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

ขนาดการถือครองที่ดิน

ตำบลด่านทับตะโกมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด ๕๓,๒๓๒ ไร่ มีครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด ๑,๙๙๖ ครัวเรือน การถือครองที่ดินเฉลี่ย ๒๖ ไร่

สิทธิ์ในที่ดินทำกิน

โฉนด	ร้อยละ ๑๐
ถ.บ.ท.๕	ร้อยละ ๓๐
นส.๓ ก.	ร้อยละ ๒๐
สปก.	ร้อยละ ๔๐

จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ยครัวเรือนละ ๓ คน

รายได้ของเกษตรกรเฉลี่ยครัวเรือนละ ๓๕,๐๐๐ บาท/ปี

พันธุ์พืชที่ปลูก/พันธุ์สัตว์เศรษฐกิจ

๑. พันธุ์ข้าว

- พันธุ์ชัยนาท ๑ ร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่ทำนาทั้งหมด
- พันธุ์เหลืองอ่อน ร้อยละ ๒๐ ของพื้นที่ทำนาทั้งหมด
 - การปลูกข้าวใช้วิธีหว่านน้ำตม ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้
 - ๑. การเตรียมดินไถตะ ๑ ครั้ง แล้วหมักไว้ ๗ วัน แล้วคราด ๒ ครั้ง ให้เรียบเพื่อที่จะหว่านเมล็ดพันธุ์
 - ๒. เตรียมเมล็ดพันธุ์โดยวิธีใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวใส่ลงในกระสอบปุ๋ย จำนวน ๒๐ - ๓๐ กิโลกรัม แล้วนำไปแช่น้ำ ๑ คืน แล้วนำมาห่มต่ออีก ๒ คืน เพื่อให้งอกกรากก่อนที่จะนำไปหว่าน
 - ๓. ปล่อน้ำออกจากแปลงแล้วหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าว
 - ๔. หลังจากข้าวงอกได้ ๗ - ๑๐ วัน จึงฉีดยาป้องกันวัชพืช แล้วปล่อน้ำเข้านาในระยะกล้าจนถึงข้าวแตกกอสูงประมาณ ๕ เซนติเมตร
 - ๕. ระยะข้าวแตกกอควรให้น้ำสูงประมาณ ๑๐ เซนติเมตร และใช้สารเคมีตามความจำเป็น
 - ๖. การใส่ปุ๋ย ส่วนใหญ่เกษตรกรจะใส่ปุ๋ย ๓ ครั้ง ดังนี้
 - ๖.๑ ครั้งที่ ๑ ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๖ - ๒๐ - ๐ หลังจากหว่านประมาณ ๑๐ - ๑๕ วัน ในอัตรา ๒๐ - ๓๐ กิโลกรัมต่อไร่
 - ๖.๒ ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๖ - ๒๐ - ๐ บวกกับ ปุ๋ยสูตร ๔๖ - ๐ - ๐ ใส่ในระยะแตกกอ โดยใช้สูตร ๑๖ - ๒๐ - ๐ ในอัตรา ๑๐ กิโลกรัม/ไร่ ปุ๋ยสูตร ๔๖ - ๐ - ๐ ในอัตรา ๕ กิโลกรัม/ไร่
 - ๖.๓ ครั้งที่ ๓ ใส่ปุ๋ยสูตร ปุ๋ยสูตร ๔๖ - ๐ - ๐ ใส่ระยะข้าวกำเนิดช่อดอก ปุ๋ยสูตรในอัตรา ๕ กิโลกรัม/ไร่
- ๒. พืชผัก ชนิดพืชผักเกษตรกรนิยมปลูกกันหลายชนิด เช่น หอมแบ่ง แดงกวา ถั่วฝักยาว มะระจีน มะเขือเปราะ มะเขือยาว พริกต่าง ๆ กระเทียม กวางตุ้ง ผักกาดหัว ถั่วพู ผักชี กะหล่ำปลี และผักชนิดอื่น ๆ อีกหลายชนิดตามฤดูกาล และการขึ้นราคาของท้องตลาดตลอดปี
- ๓. พืชไร่
 - อ้อย เกษตรกรนิยมใช้พันธุ์ อุทุมพร ๕๐๖, ๔๘๓, ๕๒๗ กำแพงแสน ๒๒๑, ๖๑๑
 - การปลูกอ้อย
 - ๑. เตรียมดินโดยไถตะ ๑ ครั้ง ไถแปร ๑ ครั้ง
 - ๒. ยกร่องห่างกันระยะ ๑๐๐ - ๑๒๐ เซนติเมตร
 - ๓. ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕ - ๑๕ - ๑๕ อัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อไร่ ร่องกันร่อง
 - ๔. เตรียมท่อนพันธุ์ที่มีตา ๒ - ๓ ตา วางในร่องห่างกันประมาณ ๒๐ เซนติเมตร
 - ๕. กลบดินหนาประมาณ ๕ เซนติเมตร
 - ๖. พ่นยาป้องกันกำจัดวัชพืช
 - ๗. อ้อยมีอายุ ๓ - ๔ เดือนใส่ปุ๋ย สูตร ๑๕ - ๑๕ - ๑๕ ครั้งที่ ๒ พร้อมทั้งทำการกลบโคนอ้อย
 - ๘. ดูแลรักษาเรื่อง น้ำ ศัตรูพืช ตามความจำเป็นที่ต้องใช้
 - ๙. อ้อยอายุได้ ๑๐ - ๑๒ เดือนจึงตัดส่งโรงงาน

ตารางที่ ๑ ระบบการปลูกพืช

กิจกรรม	ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม (เดือน)											
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑	๑๒
ข้าว												
ข้าวนาปี								←	→			
ข้าวนาปรัง			←	→								
พืชผัก												
หอมแบ่ง	←	→										
แตงกวา					←	→						
กะหล่ำปลี	→								←	→		
พืชไร่												
อ้อยโรงงาน	←	→										
มันสำปะหลัง	←	→										

ตารางที่ ๒ แสดงปริมาณผลผลิต

ชนิดพืช	เกษตรกร (คน)	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย กก./ไร่	ผลผลิตรวม (ตัน)	ราคา บาท/กก.	มูลค่า (ล้านบาท)
ข้าวนาปี	๑๕๒	๒,๗๔๖	๗๕๐	๑,๕๐๐.๐๐	๕.๕๐	๘,๒๕๐,๐๐๐
ข้าวนาปรัง	๑๕๒	๗๔๖	๗๐๐	๕๒๒.๒๐	๕.๔๐	๒,๘๑๙,๘๘๐
อ้อยโรงงาน	๓๔๐	๓๒,๐๐๐	๘,๐๐๐	๒๕๖,๐๐๐.๐๐	๐.๙๐	๒๓๐,๔๐๐,๐๐๐
มันสำปะหลัง	๔๒๐	๔,๗๐๐	๓,๐๐๐	๑๔,๑๐๐.๐๐	๑	๑๔,๑๐๐,๐๐๐

รายจ่ายในครัวเรือนเกษตรกรมีดังนี้

๑. ค่าอาหาร
๒. ค่าอาหารสำเร็จรูปและเครื่องปรุง
๓. ค่าเครื่องดื่มและขนม
๔. ค่ายารักษาโรค
๕. ค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุตร
๖. ค่าของใช้ต่าง ๆ
๗. ค่าใช้จ่ายในการผลิต
๘. ค่าใช้จ่ายในการผลิต
๙. ค่าใช้จ่ายทางสังคม

สถาบันเกษตรกร

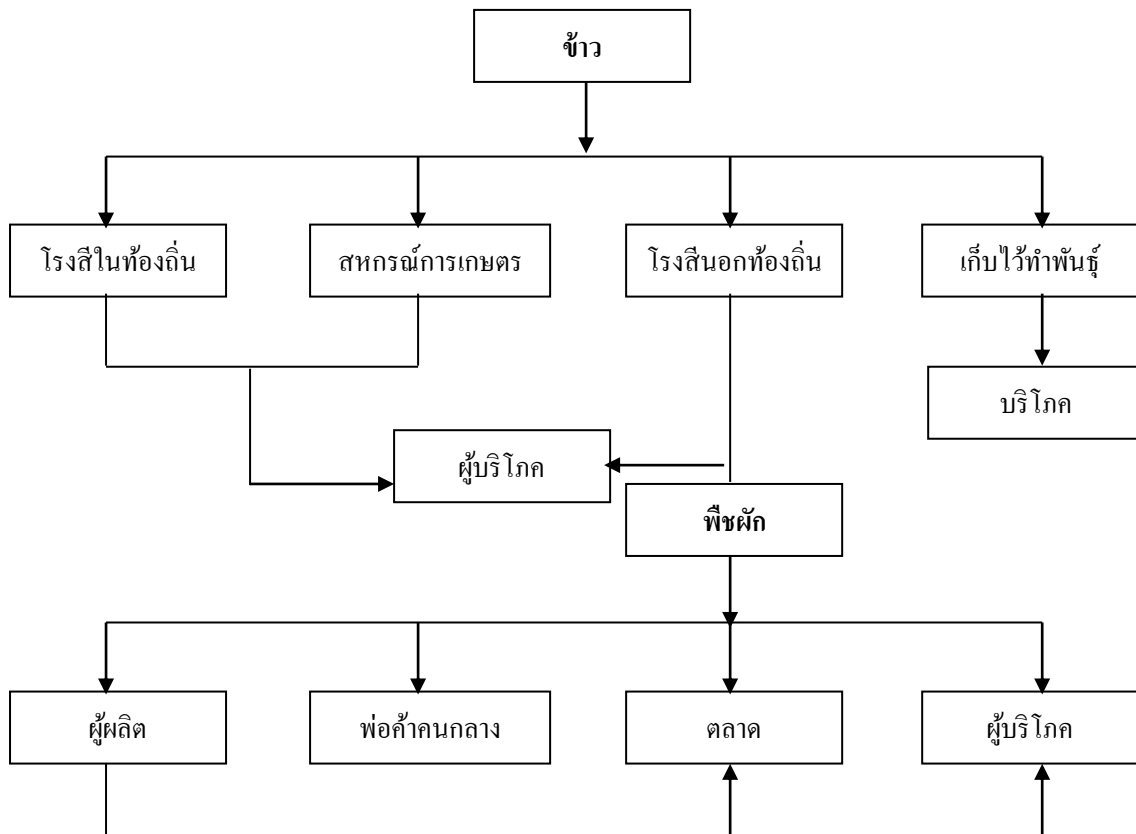
๑. กลุ่มพืชสมุนไพร จำนวน ๑ กลุ่ม สมาชิก ๗๕ ราย
๒. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ จำนวน ๑ กลุ่ม สมาชิก ๕๐ ราย
๓. กลุ่มผักปลอดภัยจากสารพิษ จำนวน ๓ กลุ่ม จำนวน ๖๐ ราย
๔. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๒ กลุ่ม จำนวน ๔๐ ราย
๕. กลุ่มข้าวโพดหวาน จำนวน ๑ กลุ่ม จำนวน ๓๐ ราย

แหล่งสินเชื่อเพื่อการเกษตร

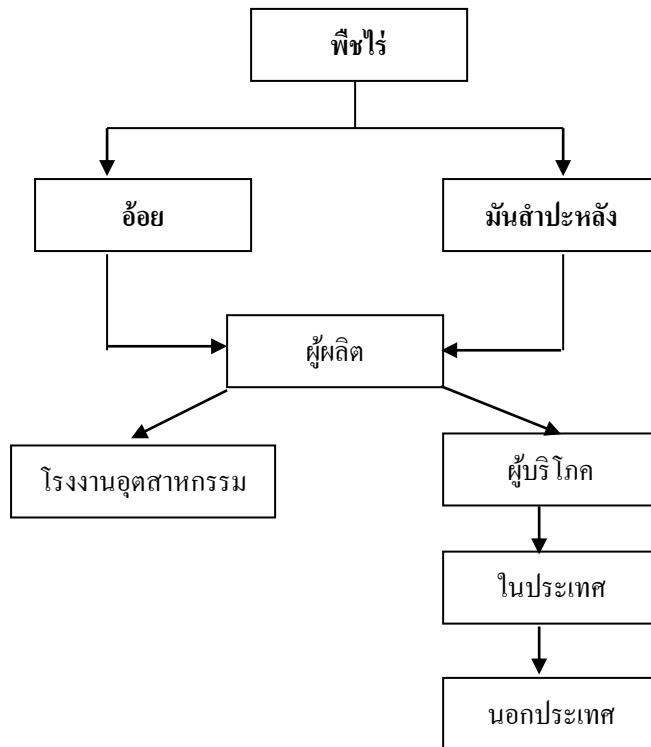
๑. ธกส.
๒. ธนาคารประชาชน
๓. ธนาคารกรุงไทย ออมสิน กรุงเทพ
๔. สหกรณ์การเกษตร
๕. กองทุนหมู่บ้าน
๖. กลุ่มออมทรัพย์
๗. นายทุน

สินค้าร้อยละ ๘๐ นำมาขายที่ตลาดศรีเมือง ร้อยละ ๑๐ พ่อค้ารับซื้อถึงที่สินค้าร้อยละ ๑๐๐ ส่งโรงงานอุตสาหกรรม

ภาพที่ ๑ ข้อมูลด้านการตลาด (วิธีการตลาดแหล่งรับซื้อผลผลิต)

ภาพที่ ๒ การจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร

๔. ข้อมูลด้านสังคม

พื้นที่สภาพการถือครอง เกษตรกรร้อยละ ๘๐ มีที่ดินทำการเกษตรเป็นของตนเองร้อยละ ๒๐ เข้าที่ดินทำการเกษตร และที่พ่อแม่ยกให้ทำการเกษตร

ประวัติความเป็นมาของชุมชนและรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน

ประชากรในตำบลตำบลทับตะโก เป็นเกษตรกรที่อพยพมาจากต่างจังหวัดโดยการมาจับจองที่ทำกินเป็นของตนเอง และได้ตั้งบ้านเรือนกระจายอยู่ทั่วไปในตำบล ในอดีตเป็นพื้นที่ป่ามาปัจจุบันเป็นพื้นที่ปลูกผัก ปลูกอ้อย และมันสำปะหลัง และมีเอกสารสิทธิ์ในการถือครองดินในบางส่วน

ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม อิทธิพลทางความคิด (ค่านิยม)

- ประเพณี งานบวช งานวันเข้าพรรษา ลอยกระทง เป็นต้น
- พิธีกรรม งานศพ ทำบุญบ้าน เป็นต้น
- อิทธิพลทางความคิด เชื่อผู้ประสบผลสำเร็จ เชื่อการชักนำของนายทุน

ศาสนา นับถือศาสนาพุทธร้อยละ ๑๐๐

การศึกษา เกษตรกรมีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาร้อยละ ๘๐ ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ ๘ ระดับปริญญาตรีร้อยละ ๒

องค์กรในชุมชน

๑. เทศบาล
๒. อบต.
๓. อสม.
๔. ชมรมผู้สูงอายุ

กองทุน

๑. กองทุนหมู่บ้านละ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๒. กองทุนโครงการเกษตรอินทรีย์ ๑๐,๐๐๐ บาท
๓. กองทุนโครงการพืชสมุนไพร ๓๐,๐๐๐ บาท
๔. กลุ่มออมทรัพย์ ๒ กลุ่ม

ตารางแสดงรายชื่อหมู่บ้าน พื้นที่ ประชากร คริวเรือน

หมู่ ที่	ชื่อหมู่บ้าน	พื้นที่ ถือครอง (ไร่)	ประชากร		จำนวน ครัวเรือน ทั้งหมด	จำนวน ครัวเรือน เกษตรกร	หมายเหตุ
			ชาย	หญิง			
๑	ด้านทับตะโกนอก	๑๑,๔๐๓	๖๖๘	๖๕๕	๓๙๙	๖๘	
๒	ด้านทับตะโกใน	๑๑,๒๐๐	๖๙๕	๖๕๘	๒๕๐	๗๖	
๓	ทุ่งกระถิน	๔,๔๒๐	๓๓๕	๓๓๒	๑๘๘	๘๕	
๔	ห้วยท่าช้าง	๘,๗๖๐	๓๔๒	๓๐๗	๒๒๘	๑๐๔	
๕	หนองสีนวล	๔,๓๕๒	๓๑๘	๓๐๘	๒๒๙	๑๐๖	
๖	หุบพริก	๔,๒๔๐	๑๗๘	๑๖๕	๑๐๒	๖๑	
๗	ทุ่งเหียง	๕,๒๐๐	๓๔๔	๓๑๕	๑๗๑	๑๐๘	
๘	โกรกสิงขร	๓,๔๔๕	๑๓๙	๑๓๖	๘๒	๖๒	
๙	เก่ากระเหรียง	๑,๖๕๗	๑๙๘	๑๘๖	๙๗	๗๙	
๑๐	ท่าครูเตียร	๑,๕๕๒	๒๑๗	๒๘๔	๑๑๔	๘๕	
๑๑	เกาะไม้ซาง	๖,๐๑๐	๓๓๖	๓๑๕	๑๘๓	๑๐๕	
๑๒	ลำทรายใหญ่	๓,๑๒๐	๓๔๓	๒๖๘	๑๙๕	๙๓	
๑๓	ท่าอี่ปะ	๒,๕๔๘	๑๕๘	๑๔๔	๑๑๔	๖๕	
๑๔	สวนไกลบ้าน	๒,๑๐๕	๒๓๓	๒๑๕	๘๑	๔๘	
๑๕	ท่ามะเดื่อ	๒,๓๑๗	๑๘๔	๑๗๖	๑๐๐	๘๑	
๑๖	หนองคัน	๗,๔๕๘	๒๒๘	๒๓๒	๑๑๐	๗๒	
๑๗	โป่งแก	๓,๒๒๐	๑๓๖	๑๒๓	๗๘	๖๒	
๑๘	หุบกระท้อน	๔,๓๒๐	๑๖๔	๑๖๕	๑๐๒	๖๗	
๑๙	หนองครก	๓,๐๕๕	๑๖๐	๑๖๕	๗๙	๕๘	
๒๐	เตาสีลูก	๔,๘๘๐	๑๔๖	๑๕๘	๑๑๓	๖๕	

ส่วนที่ ๒ :

การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล

ข้อมูลจากการสำรวจ

การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล และการจัดตั้งเครือข่ายองค์กรเกษตรกร เป็นสองโครงการหลักที่สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติได้กำหนดให้สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดดำเนินการ เพื่อใช้เป็นแผนปฏิบัติงาน แผนโครงการในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร และส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งและอำนาจในการต่อรองราคาสินค้าเกษตรเพิ่มมากขึ้น ซึ่งกิจกรรม ๔ ด้านหลักประกอบด้วย

- ๑) ด้านแหล่งน้ำ
- ๒) ด้านที่ดิน
- ๓) ด้านผู้มีปัญหาสวัสดิการ สิทธิเกษตรกร และการไม่ได้รับความเป็นธรรม
- ๔) ด้านหนี้สิน

สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดราชบุรี ได้ดำเนินการจัดทำโครงการแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล และโครงการสร้างความเข้มแข็งแก่องค์กรเกษตรกรรายสินค้าเกษตร ตามแผนการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙ โดยเชิญผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมโครงการ พบว่า จากการสำรวจข้อมูลปัญหาด้านการเกษตรของตำบลด้านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ดังนี้

๑) ด้านแหล่งน้ำ

ตำบลด้านทับตะโก แหล่งน้ำส่วนใหญ่ที่ใช้เพื่อการเกษตรกรรมเป็นแหล่งน้ำจากธรรมชาติ โดยมีแม่น้ำลำภาชีไหลผ่านตอนกลางของตำบลซึ่งเป็นที่ราบลุ่ม ทางด้านตะวันออกค่อนไปทางเหนือมีลำห้วยท่าช้างไหลผ่าน และบางพื้นที่ใช้น้ำจากชลประทาน ปัญหาที่สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดราชบุรีได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลส่วนใหญ่ คือ

- ๑.ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง
- ๒.คูคลองส่งน้ำต้นเขินวัชพืช และสิ่งปฏิกูลมาก
- ๓.คลองส่งน้ำชลประทานชำรุด

แนวทางการแก้ไขและการให้ความช่วยเหลือ

- ๑.รับการสนับสนุนจากหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นการขุดลอกคูคลอง
- ๒.สร้างจิตสำนึกให้เกษตรกร ชาวบ้าน ร่วมกันอนุรักษ์แหล่งน้ำ เพื่อผลประโยชน์ของชุมชน
- ๓.เกษตรกรต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเกษตรแบบเดิม ในช่วงฤดูแล้งหรือน้ำจากแหล่งน้ำมีไม่เพียงพอ

ต้องหันมาปลูกพืชที่ทนแล้ง

๒) ด้านที่ดิน

อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี พื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่จะไม่มีเอกสารสิทธิ์ พื้นที่บางส่วนเป็นที่ภบท. พื้นที่บางส่วนอยู่ในเขต สปก. และบางส่วนอยู่ในเขตของป่าไม้ ซึ่งทำให้เกษตรกรเสียสิทธิ์ในการถือครองที่ดินไม่สามารถนำไปใช้ทำนิติกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมายได้ ปัญหาที่พบ คือ

- ๑.การจัดสรรที่ดินของรัฐทับซ้อนกับพื้นที่สงวน
๒. โฉนดที่ดินที่ได้รับจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมห้ามโอน ห้ามซื้อขาย เช่า จึงเป็นข้อจำกัดในกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นอย่างมาก
๓. พื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์
 - แนวทางการแก้ไขและการให้ความช่วยเหลือ
 - ๑.ปรับปรุงการประกาศเขตจัดที่ดินและเขตสงวนที่ดินให้ตรงตามข้อเท็จจริง เพื่อจัดสรรที่ดินให้ประชาชนมีเอกสารสิทธิ์เป็นของตนเอง
 - ๒.ปรับปรุงสิทธิในที่ดิน แก้ไขกฎหมายการให้มีการโอนสิทธิ์ที่ดินแต่ยังคงให้พื้นที่นั้นเป็นพื้นที่การเกษตรเท่านั้น
 ๓. ตรวจสอบและปรับปรุงเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกินของเกษตรกร

๓) ด้านปัญหาสวัสดิการ สิทธิเกษตรกร และการไม่ได้รับความเป็นธรรม

ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ตำบลตำบลทับตะโก ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้างสิทธิด้านสวัสดิการของเกษตรกรและการได้รับผลประโยชน์จึงมีไม่เท่ากับอาชีพข้าราชการ องค์กรภาคเอกชน ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ของอาชีพเกษตรกร คือ

๑. เคนมีภักดิ์และปัจจัยการผลิตภาคการเกษตรมีคุณภาพลดลง และมีราคาสูงขึ้น
๒. เกษตรกรเจ็บป่วย โดยมีสาเหตุจากการประกอบอาชีพภาคการเกษตร
๓. ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ

แนวทางการแก้ไขและการให้ความช่วยเหลือ

๑. เกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ร่วมกันตรวจสอบคุณภาพและราคา ปัจจัยการผลิตภาคการเกษตร ว่าข้อเท็จจริงเป็นเช่นไร หากพบให้ดำเนินการตามกฎหมาย
๒. ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตปุ๋ยและสารอินทรีย์ชีวภาพใช้เอง
๓. เพิ่มสวัสดิการให้เกษตรกรที่มีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ ที่มีสาเหตุมาจากการงานทางการเกษตร

๔) ด้านหนี้สิน

ประชากรในตำบลตำบลทับตะโกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร และรับจ้าง รายต่อครัวและรายได้สุทธิต่อปีจึงไม่สูงมาก ประกอบกับต้นทุนในด้านการเกษตรที่มีราคาสูงตลอดเวลา จึงทำให้เกษตรกรหันมากู้ยืมเพื่อนำเงินไปเป็นทุนหมุนเวียนใช้ในการประกอบอาชีพ และเลี้ยงดูครอบครัว ปัญหาที่พบในพื้นที่ คือ

๑. เชื้อปัจจัยการผลิตจากร้านค้า/ผู้ประกอบการ แต่ปัจจัยการผลิตมีราคาสูงขึ้น ผลลัพธ์จึงไม่เป็นไปตามที่เกษตรกรได้วางแผนเอาไว้
๒. สินเชื่อจากธนาคาร เพื่อการลงทุนภาคการเกษตรแต่เกษตรกรไม่มีรายได้ตามที่วางแผนไว้ จึงเกิดปัญหาในการชำระหนี้
๓. หนี้นอกระบบ ดอกเบี้ยสูง
๔. เกษตรกรกู้เงิน แต่ไม่ได้นำไปลงทุนภาคการเกษตร จึงเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

แนวทางการแก้ไขและการให้ความช่วยเหลือ

๑. ให้องค์ความรู้แก่เกษตรกรในการวางแผนการผลิต ข้อมูล / ต้นทุน / รายได้พร้อมทั้งแนะนำแนวทางการประกอบอาชีพเกษตรกรในสถานการณ์ปัจจุบัน

๒. รวมกลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง และดำเนินกิจกรรมในนามกลุ่มเกษตรกร

๓. ให้องค์ความรู้แก่เกษตรกร ในการหาแหล่งเงินทุน/สินเชื่อ ภาคการเกษตร จากธนาคารที่ดำเนินกิจกรรมร่วมกับรัฐบาล

๔. สร้างจิตสำนึกด้านเศรษฐกิจพอเพียง ความพออยู่พอกิน

๕. ให้องค์ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนเกี่ยวกับกฎหมายและข้อควรระวัง

๖. หาแนวทางประนีประนอม ไกล่เกลี่ย ในรายที่มีปัญหา

บทสรุปและบทวิเคราะห์

ตำบลด่านทับตะโก อำเภोजอมบึง เป็นที่ราบสลับภูเขา มีแม่น้ำลำภาชีไหลผ่านตอนกลางของตำบล ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มทางด้านตะวันออกค่อนไปทางเหนือมีลำห้วยท่าช้างไหลผ่าน ส่วนบริเวณโดยทั่วไปจะเป็นที่ราบสลับเนินแต่ไม่สูงนักบริเวณตอนใต้และด้านทิศตะวันตกเป็นภูเขา ดินทั่วไปเป็นดินร่วนปนทราย และดินดำ ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์เนื่องจากเป็นพื้นที่ป่าเก่า เหมาะสำหรับทำการเกษตร

จากการที่สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดราชบุรีได้ลงพื้นที่เก็บและรวบรวมข้อมูลสภาพพื้นที่ของตำบลด่านทับตะโก อำเภोजอมบึงในเบื้องต้น โดยภาพรวมประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นหลัก อาทิ การทำไร่มันสำปะหลัง อ้อย การเลี้ยงสัตว์ และรับจ้างทั่วไป แรงงานด้านการเกษตรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ และมีวัยแรงงานบ้างเล็กน้อย แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อการทดแทนแรงงาน

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ul style="list-style-type: none"> - ประชากรส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพเกษตรกรรม - ประชากรในพื้นที่มีความสามัคคีในการช่วยเหลือกันในสังคม - มีวัฒนธรรมการเป็นอยู่แบบดั้งเดิม - มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง 	<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่ในอำเภोजอมบึงส่วนใหญ่ต้องอาศัยแหล่งน้ำจากธรรมชาติ - เกษตรกรไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดินทำกินไม่สามารถนำไปทำนิติกรรมด้านต่างๆได้ - ปัญหากู้ยืมเงินนอกระบบที่มีดอกเบี้ยเกินอัตราที่กำหนดที่กฎหมายกำหนด
โอกาส	อุปสรรค
<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกให้กับเยาวชนที่บิดาและมารดาประกอบอาชีพด้านการเกษตรได้ตระหนักและเห็นคุณค่าในอาชีพที่พ่อแม่ทำ - จัดตั้งและส่งเสริมการรวมกลุ่มให้แก่ผู้สูงอายุที่สามารถมีแรงในการทำงานได้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดแรงงานทดแทนการประกอบอาชีพเกษตรกรรม - สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่สามารถปลูกพืชได้น้อยชนิด - เกษตรกรไม่มีการปรับเปลี่ยนวิธีและแนวความคิดทำการเกษตร

ส่วนที่ ๓ :

แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม

แผนงาน/ โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	แนวทางการดำเนินงาน	แหล่งงบประมาณ	ระยะเวลาในการดำเนินงาน				หน่วยงานรับผิดชอบ	
					๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓		
(ต่อ)			๓.๓ อบรมสาธิตและ สนับสนุนการแปรรูป ผลิตภัณฑ์จากพะ อาทิ เนื้อพะ ลูกชิ้น สับ พร้อมทั้งหา แนวทางการตลาด							
๗.โครงการพัฒนา ศักยภาพการ ผลิตแก่ เกษตรกร	เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตให้แก่ เกษตรกร	ตำบล ด่านทับตะโก	๑.ประชุมคณะทำงานและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อ เตรียมความพร้อมก่อน ดำเนินการ ๒.วางแผนการดำเนิน โครงการ ๓.จัดฝึกอบรมเพื่อถ่ายทอด ให้ความรู้ในการเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิต ภาคการเกษตรแก่ เกษตรกร	๑.หน่วยงานภาครัฐ จังหวัดราชบุรี - สำนักงานเกษตร จังหวัดราชบุรี ๒.หน่วยงานท้องถิ่น - อบต.ด่านทับตะโก - อบจ.	←				→	- สำนักงานเกษตร จังหวัดราชบุรี - อบต.ด่านทับตะโก - อบจ.ราชบุรี - สภาเกษตรกรจังหวัด ราชบุรี

